

1.7.2022

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola

Ympäristöneuvos Hanna-Leena Keskinen

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle,

HE 76/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemistilaisuudessa 25.5.2022 jäi avoimeksi kysymys siitä, kuinka paljon Suomenselän alueella on lähteitä hehtaarilla.

Ympäristöministeriö toteaa aluksi, että oikeusministeriön toimialaan kuuluvan vesilain (587/2011) voimassa olevan 2 luvun 11 §:n mukaan luonnontilaisen lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Eduskunnassa käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 76/2022 lähteiden suojelua ei esitetä muutettavan, mutta säännökseen esitetään eräitä uusia luontotyypppejä eli lähteikköjä, kalkkilampia ja puroja.

Vastauksena kysymykseen ympäristöministeriö toteaa, että maanmittauslaitokselta 22.4.2022 saadun tiedon mukaan koko maassa peruskartoille merkittyjä lähteitä on 34 547 kappaletta.

Tuorein taulukkomuotoinen tarkastelu maakuntien lähdetiheydestä on vuodelta 2014, ja se perustuu sen vuoden Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineistoon, jolloin peruskartoilla lähteitä oli merkittynä 32 383 kpl. Pienvesien suojelu- ja kunnostusstrategiassa ([Hämäläinen, 2015](#)) todetaan kuitenkin, että lähteiden lukumäärä on huomattavasti suurempi kuin peruskartoille merkitty määrä ja asiantuntija-arvioina lähteiden lukumääräksi Suomessa esitetään 100 000 – 200 000. Suurin osa lähteistä siis puuttuu kartoilta.

Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineistoon perustuva maakunnittainen lähdetiheys löytyy alla olevasta taulukosta. Suomenselälle kohdistuvaa tiheystarkastelua ei ole erikseen tehty.

Taulukko 1. Suomen lähteiden lukumäärät ja lähdeitiheydet maakunnittain (SYKE, tietokeskus/Jaakko Suikkanen)

Maakunta	Lähteitä kpl	Tiheys kpl/100 km ²
Ahvenanmaa	18	1,16
Etelä-Karjala	611	10,89
Etelä-Pohjanmaa	883	6,57
Etelä-Savo	804	5,75
Kainuu	2 428	11,29
Kanta-Häme	549	10,56
Keski-Pohjanmaa	115	2,29
Keski-Suomi	3 303	19,77
Kymenlaakso	645	12,53
Lappi	9 642	10,41
Pirkanmaa	1 902	15,28
Pohjanmaa	217	2,80
Pohjois-Karjala	2 551	14,36
Pohjois-Pohjanmaa	1 893	5,33
Pohjois-Savo	3 883	23,16
Päijät-Häme	636	12,41
Satakunta	432	5,43
Uusimaa	1 079	11,86
Varsinais-Suomi	792	7,43
Koko maa	32 383	10,66

Läheskään kaikki, mahdollisesti huomattava osa peruskartalle merkityistä lähteistä ei täytä edellä mainittua vesilain kriteeriä luonnontilaisuudesta. Lähteiköt puolestaan ovat useimmiten pienialaisina jääneet monenlaisen ihmistoiminnan jalkoihin eli kaupunki- ja tierakentamisen tai maanoton, turpeenkaivun ja peltojen raivauksen alle. Lähteikköjen raivaaminen ja rakentaminen vedenottoa varten katetuiksi kaivoiksi on myös ollut melko yleistä. Merkittävin lähteikköjen luonnontilaa Suomessa muuttanut tekijä on metsäojitusverkosto.